

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS PANEVĖŽIO APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2025 m. vasario 12 d. Nr. 21RE4-31 (AG4-5/18-2025)
Panevėžys

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Panevėžio apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Astos Povilonienės, Sigitos Šimbelytės (pranešėja) ir Vestos Šliogerytės (posėdžio pirmininkė), sekretoriaujant Natalijai Abuojai, dalyvaujant pareiškėjui V. J., atsakovės Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovei J. P., žodinio proceso tvarka vaizdo konferencijos būdu išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo V. J. patikslintą skundą atsakovei Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai dėl rašto panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėjas skundu, kurį vėliau patikslino, Komisijos prašo: 1) panaikinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir atsakovė, ir Ministerija, ir SADM) 2024-12-13 raštą Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – ir Raštas) kaip neteisėtą; 2) įpareigoti iš SADM pateikti konkretų atsakymą į pateiktą klausimą.

Paaiškino, kad „<...pateikė kelis kartus paklausimą SADM, kodėl Lietuvos Respublikoje skaičiuojama skurdo riba, kuri nuo 2024-01-01 yra lygi 460 eurų, nėra mokama socialiai remtinam asmeniui ir kokia tuomet šio skaičiavimo prasmė? Ministerija į tai nesiteikia atsakyti. Pažymiu šio klausimo aktualumą, nes gaunant 193 eurų išmoką asmuo privalo būti žemiau skurdo ribos, pardavinėti savo turtą, kad pragyventų (maistas, vaistai, buitinės paslaugos), kas yra užmaskuotas turto prievartavimas (BK 181 str. 2 d.), o taip pat įstumiamas į asocialumą (skolų liūną), nes neišgali susimokėti už buitines paslaugas ne dėl savo kaltės t. y. ne dėl nenoro sumokėti už buitines paslaugas, o dėl galimybių neturėjimo (negalėjimo įvykdyti neįvykdomų prievolių CK 6.3 str. 4 d.). Po to seka antstolių veiksmai, NT areštas ir galimos NT varžytinės, kas taip pat yra užmaskuotas turto prievartavimas. Lietuvos pilietis, patekęs į tokius skurdo spąstus, galimai elgiasi sekančiai: įnyksta į alkoholį; įnyksta į narkotikų liūną; pradeda vogti; emigruoja (pabėga iš šalies nuo antstolių ir probacijos tarnybos atakų); privedamas prie savižudybės; privedamas prie NT prievartautojų žudymo....>“.

Atsakovė atsiliepimu į skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime be kita ko išdėstė faktines aplinkybes, susijusias su nuo 2022-05-06 pareiškėjo teiktais prašymais Ministerijai ir Ministerijos atsakymus į juos.

Atsakovė nurodė Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 2 straipsnio 1 dalies nuostatą ir paaiškino, kad Ministerijos veiklos sritys ir funkcijos nustatytos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-07-17 nutarimu Nr. 892 (toliau – Nuostatai), taip pat paaiškino, jog siekdama Nuostatų 7.6 papunkčio veiklos tikslo, Ministerija be kita ko rengia pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms dėl piniginės socialinės paramos sistemos (socialinės pašalpos ir kompensacijų

nepasiturintiems gyventojams, socialinės paramos mokiniams, išmokų vaikams bei paramos mirties atveju) funkcionavimo, reguliavimo ir tobulinimo, analizuoja piniginės socialinės paramos sistemos tendencijas, rengia ir teikia metodinę pagalbą savivaldybių administravimo subjektams piniginės socialinės paramos klausimais.

Dėl pareiškėjo skunde Komisijai nurodyto teiginio, kad Ministerija pareiškėjui nepaaiškino, kodėl asmens gaunama socialinė išmoka yra mažesnė už apskaičiuotą skurdo ribą vienam Lietuvos Respublikos gyventojui, atsakovė teigia, jog Ministerija negali sutikti su tokiais pareiškėjo teiginiais, nes Ministerija faktinėse aplinkybėse nurodė, kad pareiškėjas pateikė 8 prašymus (Atsiliepimo 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15 ir 17 punktai). Ministerija į kiekvieną pareiškėjo teiktą prašymą pateikė išsamų atsakymą (Atsiliepimo 4, 6, 8, 10, 12, 14 ir 16 punktai). Ministerija ne sykį atkreipė pareiškėjo dėmesį (Atsiliepimo 8, 10, 12, 16 punktuose nurodytuose atsakymuose), kad piniginės socialinės paramos paskirtis – teikti paramą nepasiturintiems gyventojams, kai suaugę asmenys yra išnaudoję visas kitų pajamų gavimo galimybes. Formuojant piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams politiką, esminis klausimas yra susijęs su skurdo mažinimu, garantuojant minimalias pajamas ir kartu užtikrinant, kad darbingo amžiaus darbingi nepasiturintys gyventojai išsaugotų paskatas aktyviai dalyvauti darbo rinkoje. Piniginės socialinės paramos teikimas darbingo amžiaus asmenims negali būti patrauklesnė priemonė nei, pavyzdžiui, įsidarbinimas, todėl paramos gavimo sąlygos nustatomos tokios, kad motyvuotų darbingus asmenis dirbti, o neturintiems darbo – jo ieškoti. Toks nustatytas teisinis reguliavimas skatina darbingo amžiaus darbingus asmenis siekti savo pastangomis gauti daugiau pajamų ir išvengti ilgalaikės priklausomybės nuo socialinės paramos sistemos. Jeigu asmuo laisva valia pasirenka nedirbti, tai manytina, kad jį tenkina gaunamos pajamos. Ministerija taip pat pareiškėją ne sykį buvo informavusi, apie Konstitucinio Teismo poziciją socialinės paramos klausimais (Atsiliepimo 4, 10, 12 punktuose nurodyti atsakymai), t. y., kad socialinės apsaugos priemonės išreiškia visuomenės solidarumo idėją, padeda asmeniui apsisaugoti nuo galimų rizikų. Tačiau pilietinėje visuomenėje solidarumo principas nepaneigia asmeninės atsakomybės už savo likimą. Todėl socialinės apsaugos teisinis reguliavimas turi būti toks, kad būtų sudarytos prielaidos kiekvienam visuomenės nariui pačiam pasirūpinti savo gerove, o ne vien pasikliauti valstybės socialine apsauga (Konstitucinio Teismo 2002-11-25, 2003-12-03 nutarimai). Atsakovės teigimu, iš pareiškėjui pateiktų Ministerijos paaiškinimų akivaizdu, kad socialinė parama yra tik laikina pagalbinė priemonė asmeniui, kuris laikinai neturi galimybės gauti kitų pajamų, pvz. ieško darbo. Socialinė parama neužtikrina ilgalaikio ekonominio ir socialinio saugumo, ji tik padeda žmogui išgyventi sudėtingomis sąlygomis, todėl jos dydis negali būti siejamas su vienam Lietuvos Respublikos gyventojui apskaičiuota skurdo riba.

Atsakovės manymu, byloje pateikti duomenys patvirtina, kad Ministerija išsamiai atsakė į pareiškėjo keliamus klausimus, raštuose, paminėtuose Atsiliepimo 4, 6, 8, 10, 12, 14 ir 16 punktuose, todėl vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) 11 straipsnio 3 dalies 3 punktu, atsisakė nagrinėti pareiškėjo 2024-12-06 elektroniniame laiške (registracijos Nr. PL-3236), adresuotame Ministerijai ir Lietuvos Respublikos Seimui, prašymą (toliau – 2024-12-06 Prašymas) ir priėmė skundžiamą Raštą.

Skundas tenkintinas.

Byloje ginčas kilo dėl Ministerijos Rašto, kuriuo buvo atsakyta į pareiškėjo 2024-12-06 Prašymą, teisėtumo ir atsakovės įpareigojimo atlikti pareiškėjo skunde Komisijai nurodytus veiksmus.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas į Ministeriją kreipėsi 2024-12-06 Prašymu, kuriuo Ministerijos prašė atsakyti į šiuos klausimus: „1) Kodėl Lietuvos piliečiai metų metais laikomi žemiau skurdo ribos? ir 2) Koks socialinių mokslų profesorių jų skaičiavimo tikslas?“,“

Ministerija Raštu, adresuotu pareiškėjui ir kopija Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijai, atsakydama į pareiškėjo 2024-12-06 Prašymą, pareiškėjui pateikė atsakymą.

Pareiškėjas Komisijai paduotu skundu Komisijos prašo Ministerijos Raštą panaikinti ir įpareigoti Ministeriją pateikti-kaip kad patikslino posėdžio metu. konkretų atsakymą į pateiktus klausimus.

Nagrinėjamu atveju atsakovės veikimas ir su juo susijusių klausimų sprendimas yra sietinas su institucijos veikimu viešojo administravimo srityje, todėl jos veiklai yra taikytinos ir VAI (teisės akto redakcija, galiojanti nuo 2023-01-01) nuostatos.

Prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant atlikti teisės aktuose nustatytus veiksmus (VAI 2 straipsnio 10 dalis). Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles (VAI 11 straipsnio 1 dalis). Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (akto redakcija, galiojanti nuo 2022-09-03, toliau – Taisyklės) 1 punkte įtvirtinta, kad jos reglamentuoja prašymų ir skundų nagrinėjimą ir asmenų aptarnavimą viešojo administravimo subjektuose, taip pat subjektuose, kurie teikia viešąsias paslaugas ir nagrinėja prašymus ir skundus dėl šių viešųjų paslaugų, o 35 punkte numatyta, kad prašymus ar skundus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją. Pagal Taisyklių 45 punktą, į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: 1) į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš VAI 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 2) į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualių klausimų atsakoma, suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 3) į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma VAI 13 straipsnyje nustatyta tvarka; 4) į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma. Tai reiškia, kad prašymo nagrinėjimo ribas nustato pats pareiškėjas savo prašymo turiniu, kurio institucija, nagrinėjanti prašymą, privalo laikytis ir pateikti atsakymą į prašymą ne siauresnės apimties nei pateikto prašymo turinys. Atsakyme į prašymą ar skundą arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo ar pranešimo apskundimo tvarką, vadovaujantis VAI 14 straipsniu, nurodant konkrečios institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas (Taisyklių 47 punktas).

Pažymėtina, kad viešojo administravimo subjekto priimtas sprendimas yra laikytinas administraciniu sprendimu, kaip apibrėžta VAI 2 straipsnio 5 dalyje, t. y. administracinis sprendimas yra teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei. Viešojo administravimo subjekto sprendimai turi atitikti VAI 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintas nuostatas. Vadovaujantis VAI 10 straipsnio 5 dalies 1–8 punktais, administraciniame sprendime turi būti nurodyta: 1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas; 2) administracinio sprendimo data; 3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris; 4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos; 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; 6) administracinio sprendimo motyvai; 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; 8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos. VAI 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintas įstatymo viršenybės principas reikalauja, kad administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais. Vadovaudamasis VAI 3 straipsnio 5 punkte nustatytu išsamumo principu, viešojo administravimo subjektas į prašymą (skundą) turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo (skundo) nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo (skundo) turinį.

Paminėtina ir tai, kad atsakymas asmeniui, bet kuria forma (skundu ar prašymu) besikreipusiam į viešojo administravimo instituciją, turi atitikti teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Administraciniame sprendime turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos, nurodyta sprendimo apskundimo tvarka. Aiškindamas ankstesnės VAI redakcijos VAI 8 straipsnį, reglamentuojantį individualiam administraciniam aktui keliamus reikalavimus, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo jurisprudencijoje yra konstatavęs,

kad VAĮ 8 straipsnio nuostatos reiškia, kad akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2010-11-15 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-15/2010*). Administracinio sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas. Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, kad būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar tai darant tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo (*LVAT 2013-11-21 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-2124/2013*).

Byloje ginčas kilo dėl Ministerijos Rašto, kuriuo buvo atsakyta į pareiškėjo 2024-12-06 Prašymą, teisėtumo ir atsakovės įpareigojimo atlikti pareiškėjo skunde Komisijai nurodytus veiksmus. Pareiškėjas skundą Komisijai iš esmės grindžia tuo, kad Ministerija pareiškėjui nepaaiškino, kodėl asmens gaunama socialinė išmoka yra mažesnė už apskaičiuotą skurdo ribą vienam Lietuvos Respublikos gyventojui.

Nagrinėjamu atveju iš į bylą proceso dalyvių pateiktų rašytinių įrodymų, įvertinus pareiškėjo 2024-12-06 Prašymo ir skundžiamo Rašto turinio duomenis, matyti, kad Rašte nėra nurodyta viso reikiamo faktinio pagrindo, kuris yra būtinas administraciniam sprendimui. Vertinant detaliau Rašto turinį, Komisija kreipia dėmesį į tai, kad jame tik lakoniškai išvardinti ankstesni Ministerijos pareiškėjui pateikti raštų duomenys (priėmimo datos ir dokumento registracijos numeriai), tačiau toks Rašte nurodytas faktinis pagrindas nėra aiškus ir pakankamas, kadangi atsakovė atsiliepime nurodė gerokai daugiau Rašto priėmimui turėjusių įtakos reikšmingų faktinių duomenų, kurie reikšmingi ir nagrinėjamo ginčo sprendimui, t. y. nuosekliai išdėstomi Ministerijos pareiškėjui pateiktų raštų, jų turinys ir detalai paaiškinama, kaip kiekvienas Ministerijos priimtas raštas pareiškėjo atžvilgiu atsako į pareiškėjo keliamus klausimus. Kartu Komisija vertina tai, kad atsakovės atstovė posėdyje patvirtino, kad į dalį pareiškėjo klausimų nebuvo konkrečiai atsakyta, t. y. antrąjį pareiškėjo keliamą klausimą -, koks socialinių mokslų profesorių jų skaičiavimo tikslas“. Kadangi nesant pakankamo faktinio pagrindo, kuris yra būtinas administraciniam sprendimui, nėra aiški ir pakankama Rašto individuali argumentacija, kuri nėra žinoma ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas, ką patvirtina ir pareiškėjo skunde nurodyti argumentai. Komisija, vertindama Rašto turinį, konstatuoja, kad Raštas neatitinka minėtų VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje numatytų administraciniam sprendimui keliamų reikalavimų, kas pripažintina esminiu trūkumu, kai toks pažeidimas ne tik paneigia asmens teisę žinoti teisei, riboja teises į teisminę gynybą, bet ir ginčui persikėlus į Komisiją, atima galimybė suprasti bei apsibrėžti bylos nagrinėjimo apimtį, o kartu visapusiškai bei objektyviai išnagrinėti ginčą.

Be to, iš į bylą pateikto atsakovės atsiliepimo į skundą turinio matyti, kad atsakovė papildė Rašte esančius ir prieš tai išdėstytus jo trūkumus, tačiau atsakovės pateikti argumentai atsiliepime negali būti vertinami kaip Rašto motyvai. LVAT savo praktikoje yra pažymėjęs, kad kilus administraciniam ginčui dėl individualaus administracinio akto, jį priėmęs subjektas ginčo nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijoje ir (ar) teisme negali nurodyti priimto akto motyvų (jei aktas buvo be motyvų), papildyti ar pakeisti akte nurodytus motyvus (*LVAT 2016-02-02 nutartis administracinėje byloje Nr. A³¹³-146/2016*). Be to, dokumentai, kurie surašomi vėliau negu priimamas atitinkamas administracinis aktas, negali būti vertinami kaip to administracinio akto motyvai (*LVAT 2017-04-24 nutartis administracinėje byloje Nr. eA⁴⁷⁶-556/2017*). Dėl to, Komisijai pateiktas atsiliepimas negali būti laikomas tinkamu ir teisėtu Rašto papildymu bei daryti patį Raštą teisėtu ir atitinkančiu VAĮ 10 straipsnyje nustatytus reikalavimus.

Nagrinėjamu atveju, įvertinus anksčiau aptartą teisinę reguliavimą ir bylos faktines aplinkybes, Komisija sprendžia, kad Raštas nėra išsamus, neturi reikiamo ir aiškus faktinio pagrindimo, reikiamos ir teisėtos individualios argumentacijos. Atsakovė, priimdama Raštą, pažeidė

gero viešo administravimo, atsakingo valdymo bendruosius teisės principus. Remiantis tuo, darytina išvada, kad Rašto trūkumai nagrinėjamos bylos kontekste yra esminiai, todėl Komisija priima sprendimą tenkinti pareiškėjo skundo reikalavimą ir panaikinti Raštą, kaip neteisėtą. Skundžiamo akto panaikinimas reiškia, kad atsakovė turi išnagrinėti pareiškėjo 2024-12-06 Prašymą iš naujo teisės aktuose nustatyta tvarka ir terminais.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 str. 1 d. ir 3 p., 22 str. 1 d., Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjo V. J. patikslintą skundą tenkinti.

Panaikinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2024-12-13 raštą Nr. (duomenys neskelbtini).

Įpareigoti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministeriją išnagrinėti pareiškėjo 2024-12-06 prašymą teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo bylos šalys turi teisę apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Vesta Šliogerytė

Komisijos narės

Asta Povilonienė

Sigita Šimbelytė